

Servei d'Immersion i Acol·liment Lingüístics
Setembre de 2016

araESCRIC – Cicle de conferències

CONFERÈNCIA 4: Esriptura i reflexió sobre la llengua. Un camí de doble sentit!

Educació primària

Introducció

L'escriptura té un paper fonamental a la nostra societat. Saber escriure es configura com un dret de tots els ciutadans, que han de poder emprar l'escriptura en situacions personals, socials, intel·lectuals i acadèmiques. Per aconseguir-ho, els centres educatius han d'aplicar un enfocament didàctic competencial i comunicatiu que atengui les diverses fases del procés de composició dels textos de les diferents matèries. Les diverses àrees seran, per tant, contextos idonis per treballar els gèneres textuais que els són propis. Aquest enfocament comunicatiu no ha d'excloure la reflexió sobre el que s'ha escrit i sobre les característiques que defineixen un bon text, més enllà dels aspectes ortogràfics i de presentació.

Les eines de diagnosi. Introducció

Les eines de diagnosi són documents breus, articulats en indicadors en forma de taula, que pretenen facilitar una reflexió, posterior a l'assistència al cicle de conferències de didàctica de l'escriptura araESCRIC, per després iniciar un treball col·legiat al centre educatiu.

Les eines de diagnosi. Finalitat

Afavorir la reflexió de cada docent amb relació als diversos continguts que despleguen les idees força de cadascuna de les conferències.

Identificar la situació inicial resulta imprescindible per prendre'n consciència i decidir quins aspectes són susceptibles de millora. També és important per fer reunions de coordinació orientades a la coherència pedagògica (conceptual i metodològica) que ha de permetre augmentar la competència escrita dels alumnes.

Les eines de diagnosi. Estructura

Aquest document s'organitza en dos apartats. El primer presenta una taula articulada a partir de les diverses **idees clau** que tanquen i recapitulen els continguts més importants de les conferències. Cadascuna de les idees es desenvolupa i concreta en els diversos indicadors o criteris per a la reflexió. En el segon, els docents poden recollir les conclusions personals: valoracions, propòsits, idees a compartir, etc.

	En quina mesura...	Molt sovint	Sovint	Alguna vegada	Gairebé mai
La feina de l'escola és ajudar a fer el pas de la gramàtica implícita a l'explícita.	Quan planifico activitats de reflexió i anàlisi sobre el funcionament de la llengua parteixo de la gramàtica implícita que utilitzen els alumnes en les seves produccions orals i escrites.				
	En les activitats d'ensenyament gramatical m'asseguro sempre de tenir temps per compartir i activar els coneixements previs que tinguin els alumnes amb relació a la qüestió tractada, adquirits en qualsevol àrea.				
	En el disseny de les activitats de gramàtica m'asseguro de posar de manifest la relació, els ponts, entre aquests treballs de reflexió sobre la llengua i la millora de les seves produccions, orals o escrites.				
	Aprofito textos dels alumnes per fer explícits continguts del funcionament de la llengua que els portarà a ser escriptors més reflexius i estratègics.				
Els continguts del funcionament de la llengua s'han d'ensenyar de manera que els alumnes apliquin habilitats cognitives que impliquin reflexió.	Planifico activitats d'observació, anàlisi i reflexió sobre el funcionament de la llengua, tenint en compte els tres nivells de gramàtica: <ul style="list-style-type: none"> - Paraula i frase - Textual - Discursiu (Pragmàtic) 				
	En el disseny de les activitats sobre el funcionament de la llengua tinc en compte que en la resolució els alumnes apliquin habilitats cognitives que els portin a la reflexió i a l'anàlisi (deduccions, formulació d'hipòtesis, comparacions, exemplificacions...).				
	Sóc conscient que la llengua escrita facilita la reflexió, pel seu caràcter estable i permanent, que permet la manipulació. Per aquest motiu la majoria d'activitats sobre el funcionament de la llengua les plantejo des de situacions d'escriptura o amb material escrit dels alumnes.				
Les àrees han de ser espais per ampliar el repertori lingüístic dels alumnes.	Tinc present que els alumnes, al mateix temps que aprenen continguts de les àrees, amplien el seu repertori lingüístic: incorporen lèxic específic, estructures morfosintàctiques, estructures textuais...				
	Planifico activitats específiques perquè els alumnes amplii i apliquin el repertori lingüístic que aprenen a les diverses matèries.				
	Comparteix amb els alumnes que un dels criteris de més valor de la llengua escrita és l'ús d'un repertori adequat, i variat, a les característiques de cada àrea.				
Desenvolupar la competència metalingüística ajuda els alumnes a ser més autònoms en l'aprenentatge.	Sempre intento que les activitats sobre el funcionament de la llengua vagin més enllà d'uns continguts específics i que els alumnes en copsin la relació en el seu nivell d'autonomia en l'aprenentatge.				
	Aprofito les activitats de reflexió sobre la llengua perquè els alumnes estableixin connexions i transferències amb el que han après a totes les àrees lingüístiques.				
	Per facilitar la transferència entre els aprenentatges l'equip docent utilitza els mateixos termes per designar els conceptes, els procediments i les estratègies treballats.				
Perquè la gramàtica ajudi a millorar l'escriptura s'han de plantejar activitats que	En les seqüències didàctiques d'escriptura procuro integrar activitats de reflexió sobre la llengua en els diferents moments del procés de composició: <ul style="list-style-type: none"> - Planificació - Textualització - Revisió 				

MOLT SOVINT	SOVINT	ALGUNA VEGADA	GAIREBÉ MAI
Actuació consolidada	Actuació freqüent, però no consolidada	Actuació poc freqüent	Actuació esporàdica o inexistent

combinin ús, reflexió i sistematització.	Disposo de mecanismes perquè els alumnes apliquin a l'escriptura el que han après en les activitats de sistematització: elaboració de criteris compartits, referents d'aula, bases d'orientació, rúbriques, llibretes d'ortografia...				
	Sóc conscient que provocar la reflexió en els alumnes és el que els permetrà establir connexions entre el treball sistemàtic i l'escriptura. Per aquest motiu provocho la reflexió a partir de (bones) preguntes que demanin discutir, comparar, contrastar...				
Les activitats col·lectives d'escriptura són idònies perquè l'alumne apliqui els coneixements (declaratius i processuals) que té sobre la llengua i en doni compte.	Proposo activitats d'escriptura en diversos agrupaments de treball per facilitar la interacció entre els alumnes: escriptura col·lectiva, escriptura en petit grup, escriptura en parella, i fer explícits els seus coneixements (declaratius i estratègics).				
	Aprofito les activitats col·lectives d'escriptura per introduir i promoure l'ús del metallenguatge corresponent al cicle.				
	Les meves intervencions en les activitats de revisió i millora col·lectiva de textos tenen per objectiu ensenyar estratègies de revisió perquè els alumnes aprenguin a detectar els problemes, diagnosticar-los (explicar-los) i seleccionar les solucions més adequades.				
	L'objectiu de les activitats col·lectives i de les meves intervencions no és únicament millorar el text que s'està revisant, sinó sobretot millorar la competència escrita dels alumnes a través de la transferència a altres situacions d'escriptura.				

MOLT SOVINT	SOVINT	ALGUNA VEGADA	GAIREBÉ MAI
Actuació consolidada	Actuació freqüent, però no consolidada	Actuació poc freqüent	Actuació esporàdica o inexistent

Conclusions	
La feina de l'escola és ajudar a fer el pas de la gramàtica implícita a l'explícita.	
Els continguts del funcionament de la llengua s'han d'ensenyar de manera que els alumnes apliquin habilitats cognitives que impliquin reflexió.	
Les àrees han de ser espais per ampliar el repertori lingüístic dels alumnes.	
Desenvolupar la competència metalingüística ajuda els alumnes a ser més autònoms en l'aprenentatge.	
Perquè la gramàtica ajudi a millorar l'escriptura s'han de plantejar activitats que combinin ús, reflexió i sistematització.	
Les activitats col·lectives d'escriptura són idònies perquè l'alumne apliqui els coneixements (declaratius i processuals) que té sobre la llengua i en doni compte.	